

RECENZIO
BARBARA COLOROSO
„ZAKLATÓK, ÁLDOZATOK, SZEMLÉLŐK: AZ ISKOLAI ERŐSZAK”
CÍMŰ MŰVÉVEL KAPCSOLATBAN

Szerző:

Ladányi Lili (Drs)
Eszterházy Károly Katolikus Egyetem

Szerző e-mail címe:
ladanyi.lili@jgypk.szte.hu

Lektorok:

Szabóné Balogh Ágota (PhD)
Gál Ferenc Egyetem

Olteanu Lucián Líviusz (PhD)
Gál Ferenc Egyetem

és további két anonim lektor...

Ladányi Lili (2022): Recenzió Barbara Coloroso „Zaklatók, áldozatok, szemlélők: az iskolai erőszak” című művével kapcsolatban. *OxIPO – interdiszciplináris tudományos folyóirat*, 2022/ 3.83-85. DOI 10.35405/OXIPO.2022.3.83

A recenzió alapjául szolgáló mű bibliográfiája:

Coloroso, Barbara (2014): *Zaklatók, áldozatok, szemlélők: az iskolai erőszak – Óvodától középiskoláig: hogyan szakíthatja meg a szülő és a pedagógus az erőszak körforgását?* Budapest: Harmat Kiadó, Budapest. 384 oldal ISBN: 9789632885643

Kulcsszavak: zaklatás, gyermek

Diszciplína: pedagógia

Bibliography of the subject of this recension:

Coloroso, Barbara (2014): *Zaklatók, áldozatok, szemlélők: az iskolai erőszak – Óvodától középiskoláig: hogyan szakíthatja meg a szülő és a pedagógus az erőszak körforgását?* Budapest (HU): Harmat Kiadó, Budapest. 384 pp. ISBN: 9789632885643

Keywords: bullying, child

Discipline: pedagogy

Manapság egyre nagyobb érdeklődés mutatkozik az iskolai zaklatás témája iránt, a szülők és az iskolák is keresik a leghatékonyabb módszereket, hogy visszaszorítsák a bántalmazások előfordulását. Alapvetően két nézet uralkodik az iskolai zaklatások kapcsán. Az egyik szerint ez egy teljesen normális jelenség, mindig is létezett, de az utóbbi időben túlzottan fókuszba került, és a környezet közbeavatkozása az, ami súlyosbítja a helyzetet. A másik szerint az utóbbi időben túlzott mértékű öltött bántalmazást a lehető legtöbb erőforrást mozgósítva kell megállítani, mielőtt még túl késő lenne. Barbara Coloroso könyve határozottan az utóbbi véleményt osztja: a szerző saját bevallása szerint a művet egy, a lakóhelyén történt iskolai lövöldözés ihlette, amelyről később kiderült, hogy háttérben iskolai zaklatás állt.

A Szerző könnyen olvasható, hétköznapi nyelven, mégis tudományosan alátámasztott módon szólítja meg az olvasót. A könyv alcíme („Óvodától középiskoláig: hogyan szakíthatja meg a szülő és a pedagógus az erőszak körforgását?”) kissé félrevezető lehet, mert ugyan rengeteg pedagógusok számára is használható tippel tartalmaz a bántalmazás visszaszorításához, intézményi szinten kevés segítséget nyújt egy zaklatás elleni komplex program kidolgozásához. Táboroztatók számára, akik pár napig egyszerre töltenek be szülői és pedagógusi feladatokat is, nagyon jól használható könyv.

A könyv tartalmilag két részre oszlik. Az első részben („A zaklató, a szemlélő és az áldozat”) a bántalmazásban részt vevő személyek egy hat felvonásos tragikus színdarab szereplőiként jelennek meg, csak sajnos ez a színdarab és a szereplők is valóságosak. Érzékletes példákon keresztül mutatja be az áldozatok és a bántalmazók lelki állapotát, szívbe markoló olvasni a többnyire tragédiával végződő eseteket, amelyekből már rögtön az előszóban is élénk tár jópárat, ezzel is igazolván a könyv létrejöttét. Ugyanakkor azt leírja, hogy a forgatókönyvek, amelyek ezekhez a színdarabokhoz és szerepekhez készültek, átírhatóak, van kiút az erőszakból. Beletekinthetünk a bántalmazó, az áldozat és a szemlélődők lelki világába és gondolataiba. Elmagyarázza a zaklatás négy ismertetőjelét, hogy az mindenki számára világosan elkülönüljön a hétköznapi konfliktusoktól: egyenlőtlen erőviszonyok, a fájdalomkóros szándéka, fenyegetettség, terror. Tárnyilagos leírást kapunk a zaklatás különböző módszereiről és eszközeiről, valamint élénk tárja a zaklató jellemrajzát is. Elmagyarázza, hogy senki sem születik zaklatónak, a zaklatás tanult viselkedésforma, és ebben kiemelkedő a közvetlen környezet szerepe. Bár a zaklatók eltérnek egymástól kinézetükben, módszereikben és eszközeikben, egy kulcsfontosságú tulajdonságban megegyeznek, ez pedig a megvetés: a másik személy alacsonyabb rendűnek, értéktelennek tekintése. Ez teszi lehetővé számukra,

hogy büntudat, szégyenérzet és megbánás nélkül bántalmazták embertársukat.

Az áldozatok ezzel szemben általában bizonytalanok és félnek önállóan fellépni a bántalmazás ellen vagy beszélni róla. Húsz különböző ürügyet sorol fel, ami miatt valaki könnyedén válhat a bántalmazók célpontjává, és ami miatt az áldozatok gyakran úgy érzik, hogy megérdemlik a bántalmazást. Ez is közrejátszik abban, hogy környezetük számára gyakran csak egy tragédia bekövetkezte után derül ki a bántalmazás megléte. A szerző a szülők és pedagógusok számára a korai felismeréshez nyújt segítséget az úgynevezett „vészjelek” felsorolásával.

A szemlélődők csoportját statisztákhoz hasonlítja, akik aktív vagy épp passzív részvételükkel közvetve járulnak hozzá a zaklató támogatásához, legtöbbször a tömegbe olvadva fel sem ismerve egyéni tettük súlyát. Ők maguk az áldozathoz hasonlóan szintén gyakran bizonytalanok, és nincs bátorságuk a beavatkozáshoz, vagy saját biztonságukat féltik, azért nem lépnek semmit. A szerző kihangsúlyozza, hogy nincs ártatlan szemlélődő, elsődlegesen az ő kezükben van a bántalmazás megállításának lehetősége.

A második részben („Az erőszak körforgásának megszakítása – a törődés körforgásának megteremtésével”) a megelőzés fontosságára helyezi a hangsúlyt, első sorban a szülők számára kínál ötleteket az egészséges, gondoskodó családi légkör

kialakításához, amelyek csökkenthetik a gyermekek zaklatásának valószínűségét. Bemutat három családmodellt, és azt, hogy melyik családszerkezet miként járulhat hozzá a bántalmazó, az áldozat vagy a bántalmazáshoz asszisztáló szemlélő típusú gyermek fejlődéséhez. Coloroso stratégiákat kínál a zaklató magatartásának orvoslására, a zaklatás áldozatainak támogatására és a szemlélődők beavatkozására ösztönzésére. Azt tanácsolja a szülőknek és a pedagógusoknak, hogy kezeljék a bántalmazást a bizalomteljes légkör megteremtése mellett határozott korlátok felállításával, amelyek megszegése esetén a büntetés helyett a fegyelmezés eszközét válasszák szankcióként. Teremtselek lehetőséget a gyermekeknek, hogy megmutathassák a bennük rejlő kedvességet és jóakaratot társaik irányába, pozitív párbeszéd révén segítsék a szociális készségek fejlődését, és az empátia kialakulását.

A zaklatás nem szűnik meg magától, foglalkozni kell vele. A családoknak és az iskoláknak karöltve kell programokat kidolgozniuk annak biztosítása érdekében, hogy minden gyermek biztonságos, kedves és gondoskodó környezetben nevelkedhessen otthon és az iskolában is. A „Zaklatók, áldozatok, szemlélők: az iskolai erőszak” című könyv ebben a folyamatban lehet segítségünkre.